

Офіційна позиція Всеукраїнської екологічної ліги щодо утилізації боєприпасів методом підриву

У результаті промислової утилізації боєприпасів у повітря, воду, ґрунт можуть надходити шкідливі речовини, насамперед вибухові, що чинять негативний вплив на людей та навколишнє середовище.

Речовини за їх токсичними властивостями відносять за ГОСТ 12.1.007-76 до I, II, III і IV класів небезпеки. Близько 85 % вибухових речовин належать до надзвичайно небезпечних (I клас) і високо небезпечних (II клас) речовин.

Токсичність (ГДК) пилу, парів низки вибухових речовин у повітрі робочої зони становить від 0,1 до 0,5 мг/м³, в населеному пункті — від 0,007 до 0,3 мг/м³. ГДК низки вибухових речовин у стічній воді при скиданні у водойму не повинні перевищувати 0,1—0,5 мг/л. При спалюванні вибухових речовин на майданчику утворюються отруйні гази (оксиди азоту, оксид вуглецю, сажа, діоксини тощо) у середній кількості від 500 до 950 л/кг. При знищенні вибухових засобів в атмосферу потрапляють надзвичайно шкідливі для людини пари ртуті і свинцю (ГДК в повітрі робочої зони 0,01 мг/м³, в населеному пункті — відповідно 0,0003 і 0,0007 мг/м³).

Вирішення питань технічної, екологічної та транспортної безпеки при промисловій утилізації військової техніки ускладнюється високою пожежо- і вибухонебезпечністю їх елементів, складністю конструкцій боєприпасів, ймовірністю надходження з арсеналів і баз на заводи з утилізації небезпечних боєприпасів (таких, що мають ушкодження, дефекти, зведені детонатори тощо).

Усе це підвищує ризик виникнення аварій, а також завдання екологічних збитків навколишньому середовищі. В історії України є кілька сумних прикладів небезпечного поводження з боєприпасами, в результаті яких країна зазнала значних фінансових збитків, була завдана значна шкода довкіллю, сумними є наслідки для здоров'я і життя військовослужбовців та цивільного населення.

Екологічні загрози від утилізації боєприпасів шляхом підриву такі:

1. У процесі вибухів буде зруйнована значна частина ландшафту.
2. Ґрунти в результаті підриву боєприпасів будуть забруднені токсичними хімічними речовинами на десятки років.
3. Вибухи створюють серйозною загрозою для геологічного середовища. Такі струси можуть викликати руйнування шарів нестійких геологічних порід на значних глибинах.
4. Підрив боєприпасів негативно вплине на стан водних ресурсів і може призвести до зникнення води у колодязях прилеглих населених пунктів.
5. Забруднення атмосферного повітря небезпечними хімічними речовинами.

6. У результаті такої утилізації назавжди будуть знищені природні екосистеми в місцях підриву та втрачені унікальні види флори та фауни.

Міноборони називає такий спосіб утилізації економічно вигідним. Це не так, оскільки витрати на відновлення порушених внаслідок вибухів територій будуть обчислюватися не сотнями, а мільйонами гривень.

Що насправді економічно вигідно, так це утилізувати із застосуванням сучасних технологій. В усьому світі утилізація боєприпасів відбувається як процес переробки, що робить можливим використання окремих компонентів боєприпасів як вторинної сировини. Слід також підкреслити, що боєприпаси, які вичерпали свій термін придатності, не можна транспортувати. Щоб утилізувати такі боєприпаси в багатьох країнах світу (зокрема в Болгарії, Чехії та інших європейських країнах) використовуються спеціальні пересувні установки, які в автономному режимі, без потрапляння в навколишнє середовище шкідливих речовин утилізують різні боєприпаси безпосередньо на місці складування.

З вищезазначеного випливає, що метою планів Міноборони щодо утилізації боєприпасів методом підриву є не досягнення екологічної безпеки, а намагання приховати недоліки у власній роботі.

Всеукраїнська екологічна ліга виступає проти планів Міноборони щодо утилізації боєприпасів шляхом їх підриву і категорично заперечує цей надзвичайно небезпечний для довкілля метод.

Голова Всеукраїнської екологічної ліги

Т. Тимочко